

საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის
სახელობის ქართული უნივერსიტეტი

საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია
პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა და სამართლის სკოლა

სადოქტორო საგანმანათლებლო პროგრამა

ფილოლოგია

ხელნაწერის უფლებით

თამარ პატაშური

სამართლებრივი დოკუმენტების თარგმნის ასპექტები
ინგლისური, ჩინური და ქართული ტექსტების მიხედვით

ფილოლოგიის დოქტორის აკადემიური ხარისხის
მოსაპოვებლად წარმოდგენილი

ნაშრომის

სადისერტაციო მაცნე

თბილისი

2019

სადისერტაციო ნაშრომი შესრულებულია საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა და სამართლის სკოლაში.

სამეცნიერო ხელმძღვანელები:

ლელა აბდუშელიშვილი -განათლების მეცნიერების დოქტორი, შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი
ლიუ კუანგხუა - სამართლის დოქტორი, ჩინეთის ლანჭოუს უნივერსიტეტის პროფესორი

ოფიციალური ოპონენტები:

თამარ ნატროშვილი - ფილოლოგიის დოქტორი, საქართველოს უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი
ნათელა მოსიაშვილი - ფილოლოგიის დოქტორი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

დისერტაციის დაცვა შედგება 2019 წლის „_____“ _____ საათზე. საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა და სამართლის სკოლის სადისერტაციო საბჭოს ფილოლოგიის სექციის სადისერტაციო კომისიის სხდომაზე.

მისამართი: 0162, თბილისი, ილია ჭავჭავაძის გამზ. N 53ა, ქართული უნივერსიტეტის წმიდა ილია მართლის სახელობის დარბაზი, IV სართული.

სადისერტაციო ნაშრომის გაცნობა შესაძლებელია ქართული უნივერსიტეტის სამეცნიერო ბიბლიოთეკაში.

სადისერტაციო მაცნე დაიგზავნა 2019 წლის _____
სადისერტაციო საბჭოს ფილოლოგიის სექციის
სწავლული მდივანი, ფილოლოგიის დოქტორი,

პროფესორი ნინო მამარდაშვილი

სადისერტაციო ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

თემის აქტუალურობა

თემის აქტუალურობა განპირობებულია საქართველოს, უცხოეთის ქვეყნებსა და ჩინეთს შორის მჭიდრო საბაზრო და საქმიანი ურთიერთობების გაფართოებით აბრეშუმის გზის ეკონომიკური პროექტის „ერთი სარტყელი, ერთი გზა“ ფარგლებში. ნიშანდობლივია, რომ ჩინეთი საქართველოს მესამე უმსხვილესი სავაჭრო პარტნიორია. რაც აისახება ამ ორ ქვეყანას შორის გაფორმებულ მრავალ ხელშეკრულებაში.

შესაბამისად საჭიროა ინგლისურ, ჩინურ და ქართულ ენაზე სამუშაო დოკუმენტაციის სათანადო დონეზე მომზადება, რაც საჭიროებს მთარგმნელთა შესაბამის კომპეტენციებს და თარგმნის სხვადასხვა ასპექტებზე ყურადღების გამახვილებას.

კვლევის ძირითადი მიზნები და ამოცანები

სადისერტაციო ნაშრომის მიზანია სამართლებრივი დოკუმენტების აღნიშნულ სამ ენაზე თარგმნის სხვადასხვა ასპექტების სტანდარტიზაცია, მთავარი რთული მთარგმნელობითი ელემენტების დადგენა და შესაბამისი მეთოდიკით სირთულეების დაძლევა. მისი ამოცანაა ინგლისური, ჩინური და ქართული სამართლებრივი ტექსტების თარგმანის შეპირისპირებითი ანალიზის მეშვეობით კვლევა შინაარსობრივი, ფორმალურ-სემანტიკური და სტრუქტურულ-სემანტიკური მიმართულებით.

ნაშრომის ძირითადი სიახლე

სადისერტაციო ნაშრომის მეცნიერულ სიახლეს წარმოადგენს ქართულ რეალობაში აღნიშნულ სამ ენაზე არსებული სამართლებრივი დოკუმენტების ლინგვისტური ანალიზი, მათში

აღმოჩენილი თარგმნის სირთულეების დაძლევა და შესაბამისი მეთოდური რეკომენდაციების გაცემა.

თეორიული და პრაქტიკული ღირებულება

ნაშრომის თეორიულ ღირებულებას წარმოადგენს აღნიშნულ სამ ენაზე სამართლებრივი დოკუმენტების თარგმნის კანონზომიერებების დადგენა, რაც გვეხმარება თარგმნის პროცესში არსებული პრობლემების დაძლევაში და ტერმინთა ჰარმონიზაციაში.

ნაშრომის პრაქტიკული ღირებულება განისაზღვრება იმით, რომ კვლევისა და შემოქმედებითი მუშაობის შედეგად ჩვენს მიერ შეიქმნა მრავალი სასწავლო მასალა/კურსი, რომლებიც წარმატებით დაინერგა საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებში ჩინური ენის სწავლების პროცესში. ეს კი, საკმაოდ საინტერესო საფუძველია შესაბამისი დაკვირვებისა და დასკვნების გასაკეთებლად.

კვლევის მეთოდები

კვლევის მეთოდებად შევარჩიეთ თვისებრივი და რაოდენობრივი კვლევა-კითხვარი და დაკვირვება. მათი მეშვეობით დავადგინეთ როგორ ხდება სხვადასხვა გამოთქმების უჩვეულო ფორმების გამოყენება, სიტყვების შერჩევა და წინადადებების აგება სისტემურ ფუნქციურ გრამატიკაში (SFG) მოდალობის სისტემის და სამართლებრივი ენის თეორიის საფუძველზე. მოცემული კვლევა დაიგეგმა ჩინური იურიდიული დისკურსების ინგლისურად და ქართულად თარგმნაში მოდალობის სისტემის შეფასებისა და თარგმანთან დაკავშირებული პრობლემების დადგენისა და განხილვის მიზნით.

საკვლევი მასალა შეადგენს სხვადასხვა სამართლებრივი დოკუმენტებიდან ამოღებულ ნიმუშებს, რომლებიც შევარგოვეთ ორი წლის განმავლობაში ერთ-ერთ ჩინურ კომპანიაში მთარგმნელად მუშაობის დროს და გამოვიყენეთ პრაქტიკულ მასალად ჩინური ენის სასწავლო კურსების მსვლელობისას. მასალები დანართის სახითაა წარმოდგენილი.

ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

შესავალი

შესავალში მოკლედ არის წარმოდგენილი სამართლებრივი დოკუმენტაციის სახეები, მათი სპეციფიკა და თარგმანთან დაკავშირებული პრობლემები. სამართლებრივი დოკუმენტების თარგმანი იმდენად აქტუალურია, რომ მისი პოპულარობა საგრძნობლად გაიზარდა. ასევე, იზრდება თარჯიმნების დაინტერესება ამ სფეროს მიმართ, რაც მათ მნიშვნელოვან მოთხოვნებს უყენებს.

ამჟამად საქართველოსთვის ძალიან მნიშვნელოვანია საბაზრო და ეკონომიკური წინსვლა, ეკონომიკური პოლიტიკის მნიშვნელოვანი განვითარება საერთაშორისო მასშტაბით, საგარეო ვაჭრობის ხელშეწყობა, ქართული ბაზრის გარდაქმნა სრულყოფილ ბაზრად, საერთაშორისო სავაჭრო ინსტიტუტებთან თანამშრომლობა და ქვეყნის საგარეო სტრატეგიის ხელშეწყობა. ამ მიზნების მისაღწევად საჭიროა მნიშვნელოვანი სტრატეგიული დოკუმენტების მომზადება, რაც მოითხოვს აღნიშნული ენების ზედმიწევნით ცოდნას და მათ სტრატეგიულ გამოყენებას.

თავი I

მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნების და საქართველოს სამართლის მომიხილვა

ნაშრომის პირველი თავი აერთიანებს თოთხმეტ პარაგრაფს:

1.1. სამართლის წარმოშობა საქართველოში; 1.2. საქართველოს სახელმწიფოსა და სამართლის ისტორიის მეცნიერება; 1.3. სამართლის ძეგლებისა და სხვა საკანონმდებლო აქტების ტერმინები და მათი შინაარსი; 1.4. ანგლოამერიკული სამართალი; 1.5. განსხვავება კონტინენტური ევროპისა და ანგლოამერიკული სამართლის სისტემებს შორის; 1.6. ჩინური სამართლის წარმოშობის ისტორია და განვითარება; 1.7. კონფუციანიზმი და ლეგალიზმი; 1.8 კონფუციანიზმი; 1.9. ლეგალიზმი; 1.10. კონფუციანიზმის და ლეგალიზმის შედარება; 1.11. ჩინეთის სამართლის მოდერნიზება; 1.12. ჩინეთის სახელმწიფო რესპუბლიკის სამართალი; 1.13. სამართლებრივი უფლებები; 1.14. კანონის უზენაესობა. კვლევამ ცხადყო, რომ, სავარაუდოდ, პირველყოფილ, წინასახელმწიფოებრივ საზოგადოებაში არსებობდა ერთიანი მონონორმები და წეს-ჩვეულებები, სადაც ერთ ნაკადად უნდა ყოფილიყო წარმოდგენილი რელიგიური, სოციალურ-ეკონომიკური და სხვა ხასიათის ქცევის წესები. თუ რელიგიის ცნების ქვეშ ვიგულისხმებთ ამა თუ იმ საზოგადოებაში გაბატონებულ შეხედულებას ღმერთის თუ ღმერთების შესახებ და მათ დამოკიდებულებას ადამიანებთან, უნდა ვიფიქროთ, რომ მათი მნიშვნელობა დიდი იყო საზოგადოებრივ ურთიერთობათა სისტემაში. ოთხთავის უძველეს ქართულ თარგმანებში სიტყვა „სარწმუნო“ რიგ შემთხვევებში დღევანდელი მნიშვნელობით იხმარება. მისი მნიშვნელობაა აგრეთვე ერთგული, საიმედო, ნამდვილი, შეურეველი. შესაბამისად, სარწმუნოება ითვლებოდა, საიმედო, ნამდვილ მოძღვრებად, რომლითაც ხელმძღვანელობდნენ ყოველდღიურ ცხოვრებაში (რ. მეტრეველი 2013).

ვახტანგ VI-მ სჯულმდებლობის დიდი კრებული შეადგინა და ამით საქართველოს ისტორიაში ქართული სამართლის პირველი მკვლევრის, სამართლის პირველი ისტორიკოსის სახელი დაიმკვიდრა.

ქართული სამართლისგან განსხვავებით, რომელიც გერმანული სამართლის ქვეყნების ჯგუფს განეკუთვნება, ანგლოამერიკული სამართალს განეკუთვნება ინგლისის სამართალი, დიდი ბრიტანეთის დომინიონი ქვეყნებისა და ბრიტანეთის იმპერიის ყოფილი კოლონიების სამართალი, ასევე აშშს სამართალი (გ. ხუბუა 2004).

ჩვენი დაკვირვებიდან გამომდინარე, კონტინენტური ევროპისა და ანგლოამერიკულ სამართლის ოჯახის ქვეყნებს შორის არსებული განსხვავება უკავშირდება პოზიტიურ კანონმდებლობას, როგორც სამართლის წყაროს. კონტინენტური ევროპის ქვეყნებში პოზიტიური კანონმდებლობა სამართლის ძირითადი წყაროა. ანგლოამერიკული სამართლის ქვეყნებში სამართლის უმთავრესი წყაროა სასამართლო პრეცედენტი (გ. ხუბუა 2004).

ხაზგასმულია, რომ ჩინური სამართალი მსოფლიოში ერთ-ერთი უძველესია. ჩინეთის თანამედროვე სამართალი გერმანულ სამოქალაქო სამართალსა და ჩინეთის ტრადიციებს ემყარება (ლიანგი 1989).

ჩინური სამართლებრივი სისტემა ემყარება კონფუციის ფილოსოფიას. კონფუციის ფილოსოფიას ეფუძნება ასევე კოდიფიცირებული კანონი და სისხლის სამართალიც. 1911 წლის რევოლუციის შემდეგ ჩინეთის რესპუბლიკამ მიიღო დასავლური სტილის სამართლებრივი კოდექსი. ჩინური სამოქალაქო სამართალი ემყარება გერმანულ სამართალს. 1949 წლის ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის ჩამოყალიბების შემდეგ ჩინეთზე საბჭოთა კავშირის სისტემამ და სოციალისტურმა სამართალმა გავლენა იქონია.

სამართალი ჩინურ ენაში ითარგმნება როგორც 法 (法). ჩინური იეროგლიფი 法 ნიშნავს „შიშს“, „სწორს“, „ზუსტს“. ეს იეროგლიფი დაკავშირებულია წყლის გასაღებთან (冫). ეს იეროგლიფი ასევე აღნიშნავს „სტანდარტს, ნორმას ან მოდელს“. დერკმ ბოდემ და კლარენს მორისმა დაადგინეს, რომ 法 ასოცირდება 義 (義-სთან და ნიშნავს „სოციალურ უფლებებს“).

უნდა აღვნიშნოთ, რომ 法-ს წინამორბედი იყო xíng (刑), რომელიც ნიშნავდა თავის მოკვეთას. Xíng მოგვიანებით დაკავშირებული იყო სასჯელთან. ისტორიულად შანგის წიგნში (Shang Shu – უძველესი 5 კლასიკური ლიტერატურის წიგნი) ნახსენებია „ხუთი სასჯელი“: დასვირინგება, დამახინჯება, დასახინჩრება, კასტრაცია და სიკვდილი.

II თავი თარგმნის სირთულე და მასთან დაკავშირებული პრობლემები

ნაშრომის II თავი ეძღვნება ადეკვატური თარგმანის განხორციელებას. თარგმნა ნიშნავს, გამოხატო ზუსტად და სრულყოფილად ერთი ენის საშუალებებით ის, რაც უკვე გამოხატულია სხვა ენის მეშვეობით ისე, რომ არ დაირღვეს ფორმისა და შინაარსის მთლიანობა (ფეოდოროვი 1958). ყოველთვის, როდესაც მოხდება ფორმის ან შინაარსის დარღვევა, ეს გამოიწვევს ძალიან უხემ შეცდომას. ლოგიკური იქნებოდა გვეფიქრა, რომ საუკეთესო საშუალებაა სიტყვასიტყვითი თარგმანი, რადგან სხვადასხვა ენას განსხვავებული ენობრივი მახასიათებლები აქვთ. ამიტომ ასეთი ტიპის თარგმანი ყოველთვის როდია შესაძლებელი: მთარგმნელმა თავი უნდა აარიდოს როგორც უხეში შეცდომების დაშვებას, ისე სიტყვავესიტყვით თარგმნას.

კვლევამ ცხადყო, რომ თარგმანი შესაძლებელია, რაც მეტყველებს იმაზე, რომ სამი ენის ელემენტებს შორის შესაძლებელია არსებობდეს ნაწილობრივი თანხვედრა. ამა თუ იმ კონტექსტში სამი ენის ელემენტები ფუნქციურად შეესიტყვება ერთმანეთს იმ ეკვივალენტების სახით, რომლებიც თარგმნისას გამოიყენება.

დიდი მნიშვნელობა აქვს სიტყვის შერჩევას თარგმნის დროს.

სამი ენის სიტყვებს შორის შეიძლება არსებობდეს შემდეგი ურთიერთმიმართება:

ა) მოცემულ სიტყვას მეორე და მესამე ენაში ყოველთვის ერთი ვარიანტი შეესაბამება. ასეთ ურთიერთმიმართებას ეწოდება მუდმივი ეკვივალენტი. მაგალითად, O.N.U, 联合国 Liánhégúo – გაერო.

ბ) მოცემულ სიტყვას შეიძლება შეესაბამებოდეს სხვა ენაში მთელი რიგი კონტექსტური ეკვივალენტები, რომელთა უმეტესობაც შეიძლება არ იყოს დაფიქსირებული ლექსიკონში. მაგალითად: suffrage, 选举权 Xuǎnjǔquán – საარჩევნო ხმა, მოწონება.

გ) მოცემულ სიტყვას არ გააჩნია შესატყვისი სხვა ენაში. ამ შემთხვევაში მოცემულია არა თარგმანი, არამედ ახსნილია სიტყვის

მნიშვნელობები, მაგალითად: 中止(Zhōngzhǐ), withdrawal, discontinue – საკუთარი კანდიდატურის მოხსნა სხვის სასარგებლოდ.

დასტურდება, რომ თარგმნისას ეს სამი ეტაპი ქმნის გარკვეულ სირთულეებს. უპირველეს ყოვლისა, მთარგმნელმა უნდა იცოდეს მუდმივი ეკვივალენტი, უნდა ეყრდნობოდეს საკუთარ მეხსიერებას. ხშირად მას არ აქვს უფლება თვითნებურად შეცვალოს მოცემული ტერმინის არსებული ეკვივალენტი საკუთარი თარგმანით. მუდმივი ეკვივალენტები გამოიყენება ტერმინების, რეალიების, სხვადასხვა საგაზეთო ლექსიკის მყარი შესატყვისობების სათარგმნელად.

თარგმნისას აუცილებელია, გავითვალისწინოთ ის განსხვავება, რომელიც არსებობს გამოსახატავ ცნებათა მნიშვნელობებში. ამას გარდა, პუბლიცისტიკაში გამოიყენება ანტითეზა. რიტორიკული შეკითხვები და შემახილები, რომლებიც თარგმნისას არ ქმნის პრობლემას.

ყოველივე ზემოთქმულიდან შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ სწორი თარგმანის განხორციელება შეიძლება ორიგინალის სწორი გაგების შემთხვევაში. თუმცა ორიგინალის სწორი გაგება როდი ნიშნავს სწორად თარგმნას. პოლიტიკურ სტატიებში ხშირად გამოიყენება სხვადასხვა მიზნით ფრთიანი გამონათქვამები, ციტატები. ყოველთვის უნდა მოიძებნოს შეძლებისდაგვარად ციტატის შესაბამისი თარგმანი. არ შეიძლება მთარგმნელმა თავისი სიტყვებით თარგმნოს ციტატა თუ ის რომელიმე ნაწარმოებიდანაა ამოღებული.

III თავი თეორიული ცნებები

ნაშრომის *III თავი* ეძღვნება იურიდიულ ცნებებს. იგი რამდენიმე ქვეთავისაგან: 3.1 სამართალმცოდნეობის ცნება; 3.2. იურიდიული ტერმინის ცნება; 3.3. ტერმინოლოგია; 3.4. ტერმინი; 3.5. ცნება;

ტერმინი სამართალმცოდნეობის ცნება, იგივე იურისპუდენციის განმარტება და განსაზღვრა არ არის მარტივი ამოცანა და

არსებობს მისი მრავალი დეფინიცია. მისი შინაარსი არის საკმაოდ ვრცელი და კომპლექსური.

სამოქალაქო განათლების ლექსიკონის მიხედვით სამართალ-მცოდნეობა თავის თავში მოიცავს სამართლის შესახებ მეცნიერებათა ერთობლიობას; იურისტების პრაქტიკულ საქმიანობას, სასამართლო ორგანოების გადაწყვეტილებებს. სამართალი არ არსებობს საზოგადოების გარეშე და საზოგადოება სამართლის გარეშე (ლ. ალექსიძე 2010).

ყველა სფეროს საკუთარი ტერმინოლოგია აქვს. მეცნიერება არ არსებობს ტერმინოლოგიის გარეშე. ჩვენ შეიძლება ტერმინოლოგია განვსაზღვროთ როგორც სამეცნიერო დისციპლინა, რომელიც იკვლევს ტერმინების სტრუქტურას, ფორმაციას, განვითარებას და გამოყენებას სხვადასხვა სფეროში (ლ.ალექსიძე 2010).

ჩვენს მიერ შემოთავაზებული ცნებების განმარტება აუცილებელია მთარგმნელებისათვის. ეს მათ დაეხმარებათ იურიდიული უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად. ყველა სამართლებრივი კონცეპტი უნდა ეფუძნებოდეს იმ ატრიბუტებს, რომლებსაც ის ატარებს. აუცილებელია, მთარგმნელებმა ერთმანეთისგან განასხვავონ ეს თეორიული ცნებები.

თავი IV

იურიდიული ენისა და იურიდიული ტერმინოლოგიის თარგმნის თავისებურებები

ნაშრომის *IV თავი* ეძღვნება იურიდიული ენისა და იურიდიული ტერმინოლოგიის თარგმნის თავისებურებებს და შედგება რამდენიმე ქვეთავისაგან: 4.1. იურიდიული ენა; 4.2. პოლისემია; 4.3. ეკვივალენტები; 4.4. ფუნქციური ეკვივალენტობა; 4.5. ფორმალური ეკვივალენტობა; 4.6. ტრანსკრიფცია; 4.7. აღწერითი თარგმანი.

იურიდიული თარგმანი, როგორც ცალკეული დარგი, მოიცავს სამართალმცოდნეობის სფეროს, რომელიც უკავშირდება ქვეყნის კულტურულ, პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ მახასიათებლებს.

შესაბამისად, საჭიროა გამოვიყენოთ სხვადასხვა მეთოდები, რომელთა მეშვეობით შინაარსის გადმოცემას ეფექტურად და გასაგებ ენაზე შევძლებთ.

აღწერილობითი თარგმანი ემსახურება კულტურული თავისებურების ახსნას ჟანრული ტერმინების გამოყენებით. ამგვარად, ტრილოგია *contraventions, delits, crimes* არის მიღებული შემდეგი ეკვივალენტებისგან *minor offences, major offences and serious crimes* = 轻微罪行, 重大罪行, 严重罪行 (*Qīngwéi zuìxíng, zhòngdà zuìxíng, yánzhòng zuìxíng*) = „უმნიშვნელო დანაშაულები, ძირითადი სამართალდარღვევები და სერიოზული დანაშაულები“, უესტონი ან *minor infringements, intermediate offences and serious crimes* = 未成年人侵权行为, 中间的罪行, 严重的罪行 (*Wèi chéngnián rén qīnquán xíngwéi, zhōngjiān de zuìxíng, yánzhòng de zuìxíng*) „უმნიშვნელო დარღვევები, საშუალო სამართალდარღვევები და სერიოზული დანაშაულები“ (კერნზი და მაკეონი 1995). ამ ხერხის ძირითადი უარყოფითი მხარე მდგომარეობს შესაბამისი ლაკონიური და ზუსტი ეკვივალენტის მოძებნის სირთულეში.

ამდენად, მთარგმნელმა უნდა გაითვალისწინოს მიმღები ადრესატის იდენტობა და მოლოდინები (ლინგვისტური ვარიანტი, ცოდნის დონე) და ნათარგმნი დოკუმენტის ფუნქცია, დანიშნულება, რაც შეიძლება სულაც არ ემთხვეოდეს ორიგინალს. მაგალითად, გარანტიის თუ საერთაშორისო კონტრაქტის შემთხვევაში, თუ ნათარგმნი ტექსტი შექნილია იმისათვის, რომ მისცეს მას იურიდიული ეფექტი, ამ დროს მთარგმნელი თავის სტრატეგიებს მიმართავს იმ ენისკენ, რომელზეც ასრულებს თარგმანს; ამის საპირისპიროდ, თუ თარგმანი პასუხობს უბრალოდ ინფორმაციის მიღების საჭიროებას, აქ დაჭერილი უნდა იქნეს მთავარი აზრი. სასურველია რეფორმულირდეს საწყის ენაზე. ამ შემთხვევაში ნათარგმნი იქნება როგორც ორიგინალის მარტივი კომენტარი.

თავი V

ქართული, ინგლისური და ჩინური ენის სინტაქსის შედარებითი ანალიზი

ნაშრომის *V თავში* განხილულია ქართული, ინგლისური და ჩინური ენის სინტაქსის შედარებითი ანალიზი; 5.1. ოფიციალურ-საქმიანი დოკუმენტაციის ენობრივი თავისებურებები; 5.2. ქართული, ინგლისური და ჩინური დოკუმენტაციის სინტაქსური თავისებურებები; 5.2.1. ქართული ენის სინტაქსი; 5.3. ინგლისური ენის სინტაქსი; 5.4. ჩინური ენის სინტაქსი; 5.5. ოფიციალურ-საქმიანი დოკუმენტაციის სინტაქსური თავისებურებები.

საქმიან საბუთებში ფიქსირდება სხვადასხვა ტიპის წინადადებები. ამ სხვადასხვაობას განაპირობებს განკერძოებულ გამოთქმათა და გავრცობილ ერთგვაროვან წევრთა აქტივიზაცია და სიხშირე. ეს განსხვავებულობა გვხვდება ისეთ ჟანრებში, რომლებიც, ტექსტის ინფორმაციულობის მაღალი ხარისხით გამოირჩევიან. წარმოგიდგენთ სხვადასხვა სინტაქსურ ერთეულებს:

რთული ქვეწყობილი წინადადებები:

„ეს არის აბრეშუმის გზის პროექტის ხალი ნაწილი, რომელიც განხორციელდა წარმატებით საქართველოს, აზერბაიჯანის, ყაზახეთისა და ჩინეთის უშუალო მონაწილეობით“ (პრემიერ-მინისტრის სიტყვა, 02.09. 15.).

“This is part of a new Silk Road project successfully implemented with the direct participation of Georgia, Azerbaijan, Kazakhstan and China” (Prime Minister’s speech, 02.09 .15).

“这是在格鲁吉亚、阿塞拜疆、哈萨克斯坦和中国的直接参与下成功实施的新丝绸之路项目的一部分” (2015年9月2日总理讲话)。

სამართლებრივ დოკუმენტებში რთულ თანწყობილ წინადადებებს ახასიათებს თავისებური წყობა, რაც თარგმნისას იცვლება. ინგლისური თარგმანი კი ქართულის მსგავსია.

თავი VI

მოდალობა – ქართული, ინგლისური და ჩინური სამართლებრივი დოკუმენტების თარგმნისას

ნაშრომის *VI თავი* ეძღვნება მოდალობის მნიშვნელობას აღნიშნულ სამ ენაზე თარგმნისას. მეექვსე თავში განხილულია: 6.1. მოდალობა ინგლისურ, ქართულ და ჩინურ ენებში და მისი გამოხატვის საშუალებები; 6.1.1. ზოგადი, შესავალი; 6.2. მოდალური ზმნები; 6.3. კილო; 6.3.1 კავშირებითი კილო; 6.3.2 ბრძანებითი კილო; 6.4. მოდალური ზმნები და ნაწილაკები; 6.5. ინფინიტივის შემცველი კონსტრუქცია; 6.6. მოდალური ზმნა CAN ინგლისურ ენაში და ქართულ ენაში მისი გრამატიკულ-სემანტიკური შესატყვისები; 6.6.1 II თურმეობითი; 6.6.2. წარსული წყვეტილი; 6.6.3. ნამყო უწყვეტელი; 6.6.4. ხოლმეობითი; 6.6.5. II კავშირებითი; 6.6.6. მომავალი; 6.7. ინგლისური მოდალური ზმნა may და ქართულ ენაში და მისი გრამატიკულ-სემანტიკური შესატყვისები; 6.8. ინგლისურსა და ქართულ ენაში ვალდებულება/აუცილებლობის გამოხატვის გრამატიკულ-სემანტიკური საშუალებები; 6.9. ჩინური მოდალური ზმნების თარგმნა; 6.10. მოდალობის სისტემის კვლევა ჩინური, ინგლისური და ქართულ ენების იურიდიულ თარგმანში სისტემურ-ფუნქციური გრამატიკის (SFG) პერსპექტივიდან; 6.11. ჩინური იურიდიული ენის თარგმნის კვლევის მიმოხილვა; 6.12. მოდალობის სისტემის თეორია; 6.13. ჩინურ იურიდიულ დისკურსებში მოდალობის გამოხატველი საშუალებების ინგლისური და ქართული თარგმანი: მახასიათებლები და პრობლემები; 6.13.1. ჩინურ იურიდიულ დისკურსებში მოდალური ოპერატორების ინგლისური თარგმნის ზოგადი მახასიათებლები; 6.13.2. პრობლემური საკითხები მოდალობის გამოხატველი საშუალებების თარგმანში ჩინურ იურიდიულ დისკურსებში.

კვლევამ ცხადყო, რომ იურიდიული ენა და ჟანრი უფლებამოსილი და მავალდებულებელი ძალით განსხვავდება ზოგადი ენისგან (დეუ 2004). როგორც სამართლებრივი ენის ძირითადი ნაწილი, იურიდიული ენა წარმოადგენს წერილობით გაფორმე-

ბულ იურიდიულ დოკუმენტს, რომლის მიზანიც არის სახელმწიფოებრივი უფლებებისა და ნების ასახვა ენის გამოყენებით. საერთაშორისო ურთიერთობების განვითარების ზრდასთან ერთად ჩინური კანონის და რეგულაციების თარგმანი ჩინური უცხოური ვაჭრობისა და გაცვლის მნიშვნელოვან ნაწილად იქცა. ამ საკითხთან დაკავშირებით, მათ შორის სამართლებრივი თარგმნის პრობლემებსა და მათი გადაწყვეტის გზებთან დაკავშირებული კვლევები, ადგილობრივი მეცნიერების ფართო განხილვის საგანს წარმოადგენს (ჭანგი 2004).

შედარებისათვის წარმოგიდგინთ სამენოვან პარალელურ თარგმნის ნიმუშებს:

第二十二條省、自治區、直轄市的人民代表大會常務委員會可以根據本法制定實施辦法 (城市組織法 C046)。

dì èr shí èr tiáo sheng zi zhì qū zhí xiá shì de rén mín dài biǎo dà huì cháng wù wěi yuán huì kě yǐ gēn jù běn fǎ zhì dìng shí shī bàn fǎ chéng shì zǔ zhī fǎ

ინგლისური თარგმანი: Article 22 Measures for the implementation of this Law **shall** be formulated, in accordance with this Law, by the standing committees of the people's congresses of provinces, autonomous regions and municipalities directly under the Central Government (City Organization Law C046).

ქართული თარგმანი: მუხლი 22 წინამდებარე კანონის განხორციელების ღონისძიებები **უნდა** იყოს ფორმულირებული წინამდებარე კანონის შესაბამისად, პროვინციების ცენტრალურ ხელისუფლებას დაქვემდებარებული ხალხთა კონგრესების, ავტონომიური რეგიონებისა და მუნიციპალიტეტების მუდმივმოქმედი კომიტეტების მიერ (ქალაქის ორგანიზების კანონი C046).

可以-ს არ აქვს აღსრულების ძალა სათარგმნ წინადადებაში, რომელიც ხელისუფლებას კანონის განხორციელების/აღსრულების გადაწყვეტის თავისუფლებას, ხოლო shall ზედმეტად გაზრდიდა ხელისუფლების ვალდებულების ხარისხს. შესაბამისად, მოდალური ზმნა may შესატყვისია 可以-ის სათარგმნად.

ძირითადი დასკვნები:

სადისერტაციო ნაშრომის ამოცანა გავყავით ორ ჯგუფად. პირველ ჯგუფს მიეკუთვნება სხვადასხვა სამართლებრივი ტექსტები, რომლებიც განვიხილეთ სინტაქსურ-გრამატიკულ ჭრილში და გვაანალიზეთ ოფიციალური ენის სინტაქსის საერთო ენობრივი პრინციპები და ნორმები. მეორე ჯგუფში კი, გავაანალიზეთ სამართლებრივი დოკუმენტების თარგმნის მთავარი მიმართულებები, ტენდენციები და პრობლემატიკა რამდენიმე მიმართულებით.

სადისერტაციო ნაშრომში წარმოდგენილია სხვადასხვა სამართლებრივი ტექსტები სინტაქსურ-გრამატიკულ ჭრილში, მოცემულია ოფიციალური ენის სინტაქსის საერთო ენობრივი პრინციპები, ნორმები, პრაქტიკული პრობლემები და სამართლებრივი დოკუმენტების თარგმნის ძირითადი ტენდენციები. თანამიმდევრობით არის წარმოდგენილი სადისერტაციო ნაშრომის შემაჯამებელი დასკვნები:

1. სამართლის წარმოშობა საქართველოში – უნდა ვივარაუდოთ, რომ პირველყოფილ, წინასახელმწიფოებრივ საზოგადოებაში არსებობდა ერთიანი მონონორმები, წეს-ჩვეულებები;
2. ჩინური სამართალი მსოფლიოში ერთ-ერთი უძველესია. ჩინეთის თანამედროვე სამართალი გერმანიკულ სამოქალაქო სამართალსა და ჩინეთის ტრადიციებს ემყარება;
3. სწორი თარგმანის განხორციელება შეიძლება ორიგინალის სწორი გაგების შემთხვევაში. თუმცა, ეს ყოველთვის არ გულისხმობს სწორი თარგმანის შესრულებას.
4. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ეკვივალენტების გამოყენებას სიტუაციის მიხედვით;
5. მორფოლოგიური თავისებურებები და მათი არსებობა სიტყვათა სინტაქსურ კავშირებში სხვადასხვაგვარია, რამაც შესაძლოა გამოიწვიოს ცვლილებები სიტყვათა მნიშვნელობაში.
6. იურიდიული თარგმანი არის ის თარგმანი, რომელიც ეხება სამართალმცოდნეობის სფეროს. ეს დარგი კი, უკავშირდება

- ქვეყნის პოლიტიკურ, კულტურულ და სოციალურ თავისებურებებს.
7. რამდენადაც წინადადებაში გამოთქმული აზრის მიზანი სხვადასხვაგვარია, წინადადებათა ტიპები საინტერესოა მოდალობის მიხედვით. ოფიციალურ-საქმიანი, სამართლებრივი დოკუმენტები გადმოგვცემს ინფორმაციას, ცნობას გარემომცველი სინამდვილიდან ან გამოხატავს ნებასურვილს, დავალებას, რომლის შესრულებასაც მოითხოვს ადრესატისაგან;
  8. სამართლებრივი ენის სინტაქსი საერთო ნორმებს და ენობრივ პრინციპებს ემყარება. ოფიციალური ტექსტის დანიშნულებიდან და ოფიციალურ-დოკუმენტური სტილის დამახასიათებელი ნიშან-თვისებებიდან გამომდინარე იგი ხშირად განსაზღვრავს ტექსტის აგების სტრუქტურასა და წესს;
  9. სამართლებრივ დოკუმენტებში გამოიყოფა სხვადასხვა სტრუქტურის და სირთულის წინადადებები, რომელიც გავრცობილ ერთგვაროვან წევრთა სიხშირესა და განკერძოებულ გამოთქმათა აქტივიზაციაში ვლინდება;
  10. ოფიციალურ-საქმიანი, თუ სამართლებრივი დოკუმენტების ძირითადი დანიშნულება ინფორმაციის გადმოცემაა. გარდა ამისა, სამართლებრივი საკანონმდებლო ხასიათის დოკუმენტებისათვის დამახასიათებელია გრძელი, შერწყმული და რთული (თანწყობილი და ქვეწყობილი) წინადადებები, ზერთული სინტაქსური კონსტრუქციები;
  11. ოფიციალური დოკუმენტებისათვის ნიშანდობლივია შერწყმული წინადადებები. ამგვარი წინადადებები ყველაზე მისაღები სინტაქსურ-სტილისტიკური საშუალებაა აზრის გადმოსაცემად: ერთგარი წევრები უფრო სრულად და სრულყოფილად გადმოსცემენ შინაარსს და აძლიერებენ წინადადების სემანტიკურ მხარეს. სამართლებრივ დოკუმენტებს კი, აკლია ექსპრესიულობა და ემოციურობა;
  12. რაოდენობრივად, სამართლებრივ დოკუმენტებში უფრო რთული წინადადებები გვხვება, ვიდრე მარტივი. ნაკლებად შეინიშნება თანწყობილი წინადადებები. ქვეწყობა, რთულ წინადადებებში თანწყობას თითქმის სამჯერ აღემატება,

უფრო ნაკლებად გვხვდება ერთდამოკიდებულებიანი ქვეწყობილი წინადადებები. ერთზე მეტ დამოკიდებულებიანი სტრუქტურები ხშირია. სამართლებრივი დოკუმენტების სტილი უფრო მეტად სამეცნიერო სტილთან არის ახლოს, ვიდრე პუბლიცისტურთან.

13. საინტერესოა წინადადებათა ტიპები მოდალობის მიხედვით, რამდენადაც სხვადასხვაგვარია წინადადებაში გამოთქმული აზრის მიზანი. სამართლებრივი დოკუმენტები გადმოგვცემს ინფორმაციას, ცნობას გარემომცველი სინამდვილიდან ან გამოხატავს ნება-სურვილს, რომლის შესრულებასაც მოითხოვს ადრესატისაგან;
14. იურიდიული დისკურსის სპეციფიკური ჟანრი მოიცავს გამოთქმების უჩვეულო ფორმების გამოყენებას, სიტყვების შერჩევასა და წინადადებების შედგენას. სისტემურ-ფუნქციურ გრამატიკაში (SFG) მოდალობის სისტემის და ლინგვოკრიმინალისტის სამართლებრივი ენის თეორიის საფუძველზე, მოცემული კვლევა დაიგეგმა ჩინური იურიდიული დისკურსების ინგლისურად თარგმანში მოდალობის სისტემის შეფასებისა და თარგმანთან დაკავშირებული პრობლემების განხილვის მიზნით.

ჩინური, ინგლისური და ქართული ენების შეპირისპირებითი მთარგმნელობითი ანალიზის საფუძველზე ჩვენ შევისწავლეთ და შევაჯამეთ მრავალი სხვადასხვა პრობლემა და წარმოვადგინეთ მათი მოგვარების ლინგვისტური საშუალებები. ერთი რამ ცხადია: საქართველოს მსოფლიო ეკონომიკურ პროცესებში ჩართულობა აუცილებლად ხელს შეუწყობს, ქართული, ინგლისური და ჩინური ენის სამართლებრივი დოკუმენტების თარგმნის განვითარებას. ჩვენი მეთოდური რჩევები კი უაღრესად მნიშვნელოვანი იქნება ამ პროცესში.

სადისერტაციო თემასთან დაკავშირებული პუბლიკაციები

- 1) თამარ პატაშური, ქალთა უმცირესობა ჩინეთის პოლიტიკაში, საერთაშორისო კონფერენცია „მსოფლიო და გენდერი“, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პრესა, ნაშრომების კრებული, გენდერული თანასწორობის კვლევითი ცენტრი, თბილისი, 2017; გვ. 261-264.
- 2) თამარ პატაშური, თარგმნის სირთულე და მასთან დაკავშირებული პრობლემები, საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ინტელექტუალი“, №37, თბილისი, 2018, გვ. 17-21.
- 3) თამარ პატაშური, სამართლებრივი დოკუმენტების თარგმნის ასპექტები ინგლისური, ჩინური და ქართული ტექსტების მიხედვით, „სამეცნიერო შრომები“, №17, თსუ გამომცემლობა, თბილისი, 2018 (ინგლისურად, მზადდება გამოსაცემად)
- 4) თამარ პატაშური, „ერთი სარტყელი, ერთი გზა“ - საქართველოსა და ჩინეთს შორის თანამშრომლობის გეგმები“, საერთაშორისო კონფერენცია: „ერთი სარტყელი – ერთი გზის“ ინიციატივის გეოპოლიტიკური ასპექტები“ თბილისი, 2018 (მზადდება გამოსაცემად).
- 5) თამარ პატაშური, ჩინური სამართლის ისტორიული განვითარება, საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ინტელექტუალი“, №36, 2018, გვ. 51-57.

**St. Andrew the First-Called Georgian
University of the Patriarchate of Georgia**

School of Humanities & Law:

Doctoral Program: Philology

Rights Manuscript

Tamar Patashuri

**Aspects of translating legal documents based on English,
Chinese and Georgian texts**

For earning the academic degree of Doctor of Philology (Ph.D)

Abstract of a doctoral thesis

**TBILISI
2019**

The abstract of a Dissertation conducted for the purpose of obtaining an Academic degree of Doctor of Philology.

Dissertation Supervisor:

Lela Abdushelishvili, PhD in Education Sciences,
International Black Sea University,
Associate Professor.

Dissertation Co-Supervisor:

Liu Guanghua, PhD in Law,
PRC Lanzhou University, Professor.

Official Opponent:

Tamar Natroshvili, PhD in Philology,
University of Georgia, Associate Professor.

Official Opponent:

Natela Mosiashvili, PhD in Philology,
Tbilisi State University.

The dissertation will be defended at _____ on _____ 2019 at Philology Section of the Dissertation Commission session of the Faculty of Humanities Sciences & Law at St. Andrew the First-Called Georgian University of the Patriarchate of Georgia.

Address: Ilia Chavchavadze Ave. 53 a, Tbilisi, 0162. Georgian University, St. Ilia Martali session hall, IV floor.

The PhD dissertation will be available at the scientific library of the Georgian University.

The dissertation abstract was distributed on „_____“ _____, 2019.

Scientific Secretary of the Dissertation Board:

Doctor of Philological Sciences,

Prof. Nino Mamardashvili

General Description of the Dissertation

Topic actuality

The actuality of the topic is determined by expansion of close market and business relations between Georgia, foreign countries and China, within the scope of the help of close market within the the Silk Road Economic Project "One Belt, One Road". It is worthnoting that China is Georgia's third largest trading partner. Which is reflelected innumerous agreemnersts signed between these two countries.

Therefore it is necessary to prepare the appropriate working documents in English, Chinese and Georgian languages at the respective level, which requires translators to have respective competencies and focus on various aspects of translation.

Main aims and objectives of research

The aim of the dissertation is to standardize various aspects of translating of legal documents in the above mentioned three languages, identify main complicated translation elements and overcome challenges by means of respective methodology. Its objective is to research formal-semantic and structural-semantic research by means of comperativie analysis of English, Chinese and Georgian legislative texts.

Main novelty of the dissertation

The scientific novelty of the dissertation is a linguistic analysis of the legal documents in the above mentioned three languages in Georgian reality, overcoming the challenges of translation found in them and giving relevant methodical recommendations.

Theoretical and practical value

The theoretical value of the dissertation is to determine the regularities of translation of legal documents in these three languages. Which helps to overcome the problems of in the process of translation and harmonize terms.

The practical value of the dissertation is determined by the fact that in the process of research and crative work numerous training

materials/courses were designed by us which were successfully implemented at high educational institutions of Georgia in the process of teaching Chinese. This is an extremely interesting basis for making relevant observations and conclusions.

Research Methods

Qualitative and quantitative research methods, namely, a questionnaire and observation, were selected as research methods. With their help it was determined how unusual forms of various expressions are used, words are selected and sentences are built in systemic functional grammar (SFG) on the basis of the system of modality and theory of legislative language. The given research was planned with the view of defining and discussing the problems related with the assessment of the system of modality of English and Georgian translation of Chinese legal discourses .

Samples extracted from various legislative documents were used as research material which was collected while working at one of the Chinese companies during two years and used as practical material for teaching Chinese. Materials are attached to this dissertation.

Main content of the Dissertation

Introduction

The introduction briefly outlines types of legislative documents their specific nature and problems related with translation. The translation of legislative documents is so actual that its popularity increased significantly. Also, the interpreters get increasingly interested in this sphere which sets significant requirements for them.

At the moment, market and economic advancement, significant development of economic policy internationally supporting foreign trade turning the Georgian market into a finalized one, cooperation with international trade institutions and supporting the foreign strategy of the country. To achieve these aims, it is necessary to prepare important strategic documents that require accurate knowledge of the languages and their strategic use.

Chapter I

Review of the Law of various countries of the world and Georgia

The first chapter of the dissertation consists of fourteen paragraphs:

1.1. Origin of law in Georgia; 1.2. Georgian State and Law History Science; 1.3. Terms of legislative documents and other legislative acts and their content; 1.4. Anglo-American law; 1.5. The Difference between legislative systems of Continental Europe and Anglo-American legal systems; 1.6. History of the origin of Chinese law and its development; 1.7. Confucianism and Legalism; 1.8 Confucianism; 1.9. Legalism 1.10. Comparison of Confucianism and Legalism; 1.11. Modernization of Chinese law; 1.12. Law of the People's Republic of China; 1.13. Legal rights; 1.14. Supremacy of law.

The research showed that supposedly, in the primitive, previous society existed unified mono norms and rules existed which ensured unified representation of religious, social economic and other types of behavior. If we assume that the concept of religion means the idea of God or gods and their attitude to people in the community, we should think that their significance was great in the system of public relations. In ancient Georgian translations of the Gospels the word "reliable" has modern meaning in some cases; it also means devoted, reliable, true, and irreplaceable. Consequently, the faith was regarded as a reliable, true doctrine, with which people were guided in every day life. (R. Metreveli 2013).

King Vakhtang VI completed the great volume of laws and thus established his name in the history of Georgia as the first researcher of Georgian law and the first historian.

Different from the Georgian law, which belongs to a group of countries of German law, the law of England, that of dominion countries of Great Britain and former colonies of the British Empire as well as the law of the USA belong to the Anglo-American law (G. Khubua 2004).

Based on our observation, the difference between the countries of Continental Europe and the Anglo-American law family legal is related with positive legislation as a source of justice. Positive legislation

is a major source of law in the countries of Continental Europe. The most important source of law in the countries of Anglo-American law is the court precedent (G. Khubua 2004).

It is underlined that Chinese Law is one the ancient in the world. Modern Chinese Law is based on German Civil Law (Liang 1989). Which is also the basis of the codified law and criminal Law. The Chinese legislative system is based on the Confucious philosophy , this philosophy also serves as the foundation for the codified law and the criminal law. After the revolution in 1911 the Republic of China adopted a legislative code of the Western-style .

Law in the People's Republic of China is currently undergoing gradual reform, as many elements inside and outside the country emphasize the need to strengthen the rule of law in China, and international trade and globalization spur transformations in various areas of Chinese domestic law. The Chinese civil law is based on the German law. After the establishment of the People's Republic of China in 1949, the Soviet Union System and socialist law influenced China.

The word for law in classical Chinese was fǎ (法). The Chinese character for fǎ denotes a meaning of "fair", "straight" and "just", derived from its water radical (氵). It also carries the sense of "standard, measurement, and model".[1] Derk Bodde and Clarence Morris held that the concept of fǎ had an association with yì (義: "social rightness").[2] Yan Fu, in his Chinese translation of Montesquieu's *De l'esprit des lois* published in 1913, warned his readers about the difference between the Chinese fǎ and Western law: "The word 'law' in Western languages has four different interpretations in Chinese as in lǐ (理: "order"), lǐ (禮: "rites", "decorum"), fǎ (法: "human laws") and zhì (制: "control").

A term which preceded fǎ was xíng (刑), which originally probably referred to decapitation. Xíng later evolved to be a general term for laws that related to punishment. The early history Shang Shu recorded the earliest forms of the "five penalties": tattooing, disfigurement, castration, mutilation, and death.

Chapter II

Difficulty of translation and related problems

The second chapter of the dissertation is dedicated to the adequate translation. Translation means to express precisely and fully with one language which has already been expressed by means of another language without violating the unity of the form of the content (Feodorov 1958). Every time when a form or content is violated, it will lead to an extremely grave mistake. It would be logical to think that the best means is a word-for-word translation, since various languages have different language characteristics. Therefore, this type of translation is not always possible: the translator should avoid the occurrence of any grave mistakes as well as a word-for-word translation.

The research clearly illustrated that the translation is possible, which means that it is possible to observe partial coincidence the elements of three languages. elements there may be partial. In a context, the three language elements functionally correspond to one another in the form of those equivalents that are used in during translation.

Selection of the word during translation is an utmost significance.

The following connection may exist between the words of the three languages:

A) Given word in one language is always equivalent to the to one variant in the second and third languages. Such interaction is called the permanent equivalent; for example: O.N.U, 联合国 Liánhéguó - გაერო.

B) The given word may be corresponded with a whole range of contextual equivalents in other language, the majority of which may not be given in the dictionary. For example: suffrage, 选举权 Xuǎnjǔquán - საარჩევნო ხმა, მოწონება.

C) The given word does not have any equivalent word in another language to match. In this case no translation is given only the meaning of the words are explained, for example: 中止 (Zhōngzhǐ), withdrawal, discontinue – საკუთარი კანდიდატურის მოხსნა სხვის სასარგებლოდ.

It is confirmed that these three stages create some difficulties in the process of translation. First of all, the translator should know the permanent equivalent, should be based on his/her own memory. Often he/she has no right to change the existing equivalent of the term with his/her own translation, according to his/her own decision. Permanent equivalents are used to translate the terms, realities, various newspaper vocabulary items and fixed expressions.

While translating it is necessary to take into account the difference in the meaning of the notions to be expressed. In addition, the publication uses antithesis, the rhetorical questions and exclamations which do not create problems during translation.

From the above, we can conclude that correct translation can be realized in case of correct understanding of the original version, but the correct understanding of the original does not mean correct translating: political articles often use varying expressions, quotations for different purposes. It is important to find the quotation-relevant translation; a translator cannot translate the quotation with his words if it is extracted from any work.

Chapter III

Theoretical notions

Chapter III of the dissertation is dedicated to legal notions. It consists of several subchapters: 3.1 Concept of science of law; 3.2. Concept of the legal term; 3.3. Terminology; 3.4. The term; 3.5. The Concept.

Definition of the term - “the term the concept of law”, i.e the same “jurisprudence” and its determination is not a simple task and there are many of its definitions. Its contents are quite extensive and complex.

According to the Civic Education Dictionary, the study of Law involves the unity of sciences about law; practical activities of lawyers, decisions of judicial bodies. There is no law without society and there is no society without law (L. Aleksidze 2010).

Every sphere has its own terminology. There is no science without terminology. We may refer to terminology as a scientific

discipline, which explores the structure, formation, development and application of terms in various fields (L. Alexidze 2010).

The definition of the concepts offered by us is essential for translators. This will help them to ensure the legal security. All legislative concepts should be based on their attributes. It is essential for translators to differentiate these theoretical concepts.

Chapter IV

Peculiarities of translation of legal language and legal terminology

Chapter IV of the dissertation is dedicated to the peculiarities of translating of the legal language and legal terminology. It consists of several subchapters: 4.1. Legal language; 4.2. Polysemy; 4.3. Equivalents; 4.4. Functional equivalence; 4.5. Formal equivalence; 4.6. Transcription; 4.7. Descriptive translation

Legal translation as a separate field involves the sphere of law which is related to cultural, political and public characteristics of the country. Respectively, it is essential to use various methods by means of which we will be able to convey to content efficiently and clearly.

The descriptive translation serves to explain cultural peculiarities using genre terms. Thus, the trilogy contraventions, delicts, crimes are derived from the following equivalents: minor offenses, major offenses and serious crimes = 轻微罪行, 重大罪行, 严重罪行 (Qīngwéi zuìxíng, zhòngdà zuìxíng, yánzhòng zuìxíng) = „უმნიშვნელო დანაშაულები, ძირითადი სამართალდარღვევები და სერიოზული დანაშაულები“, minor infringements, intermediate offences and serious crimes = 未成年人侵权行为, 中间的罪行, 严重的罪行 (Wèi chéngnián rén qīnquán xíngwéi, zhōngjiān de zuìxíng, yánzhòng de zuìxíng) “Minor infringements, intermediate offences and serious crimes” (Kearns and Maceon 1958). The main negative side of this method is the difficulty to find a the laconic and accurate equivalent.

Therefore, the translator should take into account the identity and expectations of the recipient addressee (linguistic version, level of knowledge) and the functions and purpose of the translated document,

which may not necessarily coincide with the original. For instance, in case of warranty or international contracts, if the text translated has been created to give it a legal effect, the translator will direct his strategies to the language into which the translation is performed; in contrast, if translation simply meets the need of obtaining information, the main idea should be identified. It is desirable to reformulate in the original language. In this case the translated version will be a simple comment of the original copy.

Chapter V

Comparative analysis of syntax of Georgian, English and Chinese language

Chapter V of the dissertation provides comparative analysis of the syntax of Georgian, English and Chinese languages: 5.1. Linguistic peculiarities of official-business documents; 5.2. Syntactic peculiarities of Georgian, English and Chinese documents; 5.2.1. Syntax of Georgian language; 5.3. Syntax of English language; 5.4. Syntax of Chinese language; 5.5. Syntactic peculiarities of official-business documents.

Various types of sentences are distinguished in business documents. This differentiation is conditioned by the activation and frequency of separate expressions and disseminated homogeneous members. This distinction occurs in genres, which are distinguished by the high quality of text informativness.

What follows is various syntactic units:

Compound-complex sentences:

„ეს არის აბრეშუმის გზის პროექტის ხალი ნაწილი, რომელიც განხორციელდა წარმატებით საქართველოს, აზერბაიჯანის, ყაზახეთისა და ჩინეთის უშუალო მონაწილეობით“ (პრემიერ-მინისტრის სიტყვა, 02.09. 15.).

“This is part of a new Silk Road project successfully implemented with the direct participation of Georgia, Azerbaijan, Kazakhstan and China” (Prime Minister's speech, 02.09 .15).

“这是在格鲁吉亚、阿塞拜疆、哈萨克斯坦和中国的直接参与下成功实施的新丝绸之路项目的一部分”（2015年9月2日总理讲话）。

Compound-complex sentences in legal documents are characterized by a special structure, which is changed during translation. As for English translation it is similar to the Georgian one.

Chapter VI

Translating modality in Georgian English and Chinese legislative documents

Chapter VI of the dissertation is dedicated to the importance of modality when of translating into the given three languages. The sixth chapter contains the following subchapters: 6.1 Modality in Georgian English and Chinese languages and means of expressions; 6.1.1. General, introduction; 6.2. Modal verbs; 6.3. Grammatical mood; 6.3.1 Conjunctive mood; 6.3.2 Imperative mood; 6.4. Modal verbs and particles; 6.5. Infinite containing Construction; 6.6. Modal verbal CAN in the English and its grammatical-semantic matching equivalent in the Georgian language; 6.6.1 II Pluperfect; 6.6.2. Aorist 6.6.3. Imperfect; 6.6.4. Conditional; 6.6.5. Optative (II Subjunctive); 6.6.6. Future 6.7. English modal verb MAY and its grammatical-semantic equivalence in the Georgian language; 6.8. Grammatical-semantic means of expressing the obligation / necessity in English and Georgian languages; 6.9. Translating Chinese modal verbs; 6.10. Investigating the system of modality from the perspective of systematic functional grammar (SFG) in the legal translation into Chinese, English and Georgian languages; 6.11. Review of Chinese legal translation survey; 6.12. Theory of modality system; 6.13. English and Georgian translations of expressions of modality in Chinese legal discourses: characteristics and problems; 6.13.1. General characteristics of English translation of modal operators in Chinese legal discourses; 6.13.2. Problematic issues in Chinese legal discourses in translation of the means of modality expression.

The study has shown that legal language, legal genre is different from the general language (Du 2004). As a major part of the legal language, it is a written legal document, which aims to reflect state rights

and the will with the use of language. Together with the enhanced development international relations, the translation of Chinese law and regulations has become an important part of Chinese foreign trade and exchange. The issues related to this matter, including research related with the problems of legal translation and means of solving them serve as the subject of wide discussion of local scientists (Zhang 2004).

Below is a sample of parallel translation in three languages.

第二十二条省、自治区、直辖市的人民代表大会常务委员会可以根据本法制定实施办法 (城市组织法 C046)。

dì èr shí èr tiáo sheng zì zhì qū zhí xiá shì de rén mín dài biǎo dà huì cháng wù wěi yuán huì kě yǐ gēn jù běn fǎ zhì dìng shí shì bàn fǎ chéng shì zǔ zhī fǎ.

English Translation: Article 22 Measures for the implementation of this Law **shall** be formulated, in accordance with this Law, by the standing committees of the people's congresses of provinces, autonomous regions and municipalities directly under the Central Government (City Organization Law C046).

Georgian translation: მუხლი 22 წინამდებარე კანონის განხორციელების ღონისძიებები უნდა იყოს ფორმულირებული წინამდებარე კანონის შესაბამისად, პროვინციების ცენტრალურ ხელისუფლებას დაქვემდებარებული ხალხთა კონგრესების, ავტონომიური რეგიონებისა და მუნიციპალიტეტების მუდმივმოქმედი კომიტეტების მიერ (ქალაქის ორგანიზების კანონი C046).

可以 does not have the power of execution in the sentence to be translated, that would give the free resolution of the enforcement of law, and “Shall” would increase the degree of the government's obligation. Consequently, the modal verb “May” is the equivalent with 可以 in the translation.

Key conclusions:

We divided the objective of the dissertation into two groups: the first group belongs to various legal texts, which were discussed in the syntactic-grammatical perspective and analyzed the common language principles and norms of the official language syntax; In the second group we have analyzed the main directions, trends and problems of translation of legal documents.

The dissertation contains various legislative texts in the syntactic-grammatical perspective, the general linguistic principles, norms, practical problems of the syntax of the official language the main trends of translating legal documents are give. Summative conclusions of the dissertation are presented in the following sequence:

1. The origin of law in Georgia - we should assume that united mononorms and customs existed in the prehistoric, pre state society;
2. Chinese law is one of the oldest in the world. China's modern law is based on Germanic civil law and Chinese traditions;
3. The correct translation can be done in case of correct understanding of the original. However, this does not always imply making a correct translation;
4. Special attention shall be paid to the use of equivalents according to the situation;
5. Morphological peculiarities and their existence in syntactic connections of words are different which may lead to changes in the meaning of the words.
6. The legal translation is the type of translation, which in turn, applies to the field of law. This field is related to the country's political, cultural and social peculiarities;
7. Provided that opinions expressed in a sentence have various aims type of sentences are interesting according to the modalities; the official business and legal documents give us the information from the surrounding reality, or expresses the will, the task and demands its fulfillment by the recipient;
8. The syntax of the legal language is based on general norms and linguistic principles, it – taking into account the designation of an

official text and the characteristic features of the official-documentary style, often define the text structure and rule;

9. In legal documents the sentences are of various structures and complexity, allocated in the activation of the frequency of the uniform members and the separate expressions;
10. The main purpose of official business or legal documents is to provide information. In addition, the legal legislative nature of the documents is characterized by long, combined and complex (simple and compound) sentence, super-complex syntactic constructions;
11. The official documents are characterized with combined sentences. Such sentences are the most acceptable syntactic-stylistic ways to express ideas: homogenous members more fully deliver the content, strengthening the semantic side of the sentence; the legal documents are lack of expressiveness and emotion;
12. Legal documents contain more complex rather than simple sentences. Complex sentences consisting of independent clauses are less; complex compound sentences are almost three times more in the sentence rather than compound sentence with one dependent clause in it. The structures with more than one dependent clause are frequently used. The style of legal documents is more close to scientific style than to the publicist style.
13. The types of sentences according to the modalities are interesting, as the purpose of the opinion expressed in the sentence is different; legal documents provide with the information from the surrounding reality or expresses the will and demands from the recipient to fulfill it;
14. Specific genre of legal discourse includes the use of unusual forms of expression, selection of words and composing the sentences. Based on the theory of legal language of linguo-criminalistics and the system of modality in the systemic-functional grammar (SFG), this study was planned to evaluate the modality system in translating Chinese legal discourses into English and discuss the problems related to translation.

We studied and summarized various problems related with translation Chinese, English and Georgian languages, found some ways to solve them, presented their linguistic means. One thing is clear: Involvement in the global economic processes of Georgia will definitely facilitate the translation of legal documents of Georgian, English and Chinese languages. Our methodological advice will be of utmost importance in this process.

The Publications Related to the Dissertation

- 1) Tamar Patashuri International scientific conference “The World and Gender-4” [in English]; “Lack of Women in China's Politics”, Georgian Technical University Press, Research Center for Gender Equality” 2017, pg. 261-264.
- 2) Tamar Patashuri, (2019). Georgian social academy of young scientists; International Scientific Journal Intellectual; “DIFFICULTY OF TRANSLATING AND RELATED PROBLEMS WITH IT” [in Georgian] #37 , Tbilisi, 2018, pg. 17-21.
- 3) Tamar Patashuri, "Aspects of Translating Legal Documents based on English, Chinese and Georgian Texts"[in English], Scientific proceedings; Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, (upcoming 2018.
- 4) Tamar Patashuri, “Cooperation plans of One Beltand One Road” between China and Georgia”, international conference, ”Geopolitical Aspects of the Initiative One Belt, One Road, Georgian Technical **University Press, China Research Institute**, (upcoming 2018).
- 5) Tamar Patashuri, Georgian social academy of young scientists; International Scientific Journal Intellectual; THE HISTORICAL DEVELOPMENT OF CHINESE LAW (in Georgian), #36, 2018, pg: 51-57

დაიბეჭდა გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიაშვილის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com